

PORT 1560 - architektonický skvost, kontrast mezi historií a současností

22.9.2025 - | Phoenix Communication

Areál bývalého pivovaru v centru Českého Krumlova čekal na svoji revitalizaci dlouhé dekády. Přitom již první etapa - rekonstrukce čtyř klíčových budov - odkryla výjimečné architektonické prvky mnoha historických období. Uskutečnila se v letech 2021-2024 díky investorovi, významné podpoře z evropských fondů i ochotě všech zúčastněných stran najít vyvážené řešení mezi zodpovědností k historii a odvahou k současnosti.

Revitalizace s respektem k historii

Úspěch projektu navrženého tvůrci z ateliéru Domy Architects potvrzují ocenění udělená stavbě odbornou veřejností (Stavba roku 2024 a dvě nominace na ceny NPÚ za rok 2024 Patrimonium pro Futuro) stejně jako průzkum mezi laiky - návštěvníky vzniklého centra Port 1560, ve kterém právě vrcholí druhá letní sezóna.

„Zaujmout dnešního člověka obklopeného širokou škálou možností není snadné. Proto jsme rekonstrukci, resp. modernizaci této části areálu pojali tak, aby stálé expozice i další program nabízely co největší pestrost. Stejnou pozornost jsme věnovali i sezónnímu dění a díky tomu jsme do Portu 1560 dokázali přilákat návštěvníky mnoha věkových i zájmových skupin. A o to víc mě těší, že architektonické pojetí revitalizace všichni shodně hodnotí jako skutečný skvost,“ říká Karel Vavroušek, předseda představenstva společnosti Centrum Český Krumlov a.s., která je vlastníkem areálu, a doplňuje: „Zachovat, respektive podtrhnout genia loci tohoto místa netradičním propojením minulosti a současnosti vyžadovalo nejen zásadní investice, ale také tvůrce i dodavatele s vysokou mírou profesionality a současně i zástupce města a orgánů památkové péče s otevřenou myslí. Nic z toho nepovažuji za samozřejmé.“

Dialog historie a současnosti

Rozsáhlý areál (37 000 m²) leží v centru jednoho z nejatraktivnějších českých měst. Obklopuje ho vltavská náplavka, pivovarská zahrada a cesta, která znovu propojuje části Krumlova oddělené po desetiletí. První fáze projektu se zaměřila na revitalizaci čtyř budov bývalého krumlovského pivovaru, jež jsou jako součást historického jádra Českého Krumlova zapsané na Seznamu světového dědictví UNESCO. Hlavní architektonický záměr nebyl koncipován jako pouhá rekonstrukce či zakonzervování historie. Cílem bylo vytvořit novotvary - části jednotlivých budov a interiérů, které současnými technikami podtrhnou svědectví o zdejší historii. Významnou roli přitom sehrály materiály jako beton, corten nebo sklo. Před startem stavebních prací i v jejich průběhu pak bylo třeba rozhodovat o tom, jaké prvky dostanou prioritu a které stopy dob minulých jim budou nakonec muset ustoupit.

„Dnešní dispozice vypadají jinak, než jak jsme je původně navrhli. Při stavebních pracích jsme totiž průběžně objevovali nové historické portály, ostění nebo celé sály a místnosti. Na vše jsme museli reagovat a projekt upravovat. Zároveň jsme občas složitě hledali partnery, kteří dokázali realizovat prvky s vysokými nároky na přípravu i zpracování,“ říká Ing. arch. Michal Juha a Ing. arch. Jan Topinka (oba hlavní architekti a obchodní partneři ateliéru Domy Architects) k tomu dodává:

„Rozhodnout, co přetrvá pro další generace, co bude zachováno a čeho je třeba se vzdát, není jednoduché. Především proto, že jednoznačná odpověď podle mne neexistuje. Velmi si proto ceníme příležitosti nevytvářet v areálu Portu 1560 repliky, ale kontrast mezi tvorbou stovky let starou a architekturou současnou.“

Portál, vstupní brána do Portu 1560

Z budovy, ve které se původně volně proudícím vzduchem chladila tzv. mladina (fáze procesu při výrobě piva, kdy se čerstvě uvařené pivo chladí před další cestou do spilky a ležáckých sklepů), vzniklo rozsáhlou rekonstrukcí návštěvnické centrum. Je to brána, v jejíž zdech návštěva Portu 1560 začíná. Velkoryse pojatý otevřený prostor zaplavený denním světlem plní několik funkcí: slouží jako pokladna, prodejna suvenýrů i zázemí pro návštěvníky (včetně šaten a toalet). Architekti zde ponechali odkrytý krov a doplnili jej o skleněné průhledy mezi patry v místech, kde kdysi stály tři masivní chladicí nádoby. Do prostoru vložené designové schodiště bez viditelného ukotvení tvoří s těmito prvky jednotný celek. Původní detaily včetně pozdně gotických prvků tak vstupují do dialogu se současnou architekturou. Ačkoli se Portál nachází hned na začátku prohlídky, vyplatí se mu věnovat více času.

Palác, sídlo matky Petra Voka a Viléma z Rožmberku

Z portálu vycházejí návštěvníci na malebné nádvoří s kašnou, kde na ně čekají tři zcela odlišné budovy a s nimi i odlišné zážitky. Jednou z nich je palác, který byl před revitalizací ve zcela havarijním stavu. Jeho skutečné poklady odhalilo až vybourání příček a podhledů. Pod nánosem necitlivých zásahů především z minulého století byl v přízemí objeven původně gotický sál s klenbami a kamennými sloupy. Po zrestaurování získal zpět slavnostní ráz i barevnost typickou pro renesanci. Nad ním pak vznikl velkorysý galerijní prostor, který hostí výstavy českých i zahraničních umělců.

Budova, jejíž gotickou historii lze dnes již jen tušit, byla v polovině 16. století přestavěna pro ovdovělou Annu z Rogendorfu, matku Petra Voka a Viléma z Rožmberku.

Největším objevem architekta se zde stal nádherný krov – staleté svědectví tesařského mistrovství.

Už v počátcích proto vznikla myšlenka zpřístupnit tuto skrytou dřevěnou krásu i návštěvníkům. Řešením se stala subtilní skleněná lávka. Nese ji nenápadná ocelová konstrukce a decentní nasvícení zvýrazňuje rytmus trámů. Součástí lávky je elegantní ocelové schodiště zavěšené pomocí táhel přímo do krovu.

Návštěvník kráčí mezi renesančními trámy, vnímá jejich krásu a sílu, zatímco současný architektonický zásah působí pokorně, lehce a s respektem k historii. Tento kontrast tak vytváří jedinečný dialog starého a nového.

Realizace se stala příkladem toho, jak lze současnými prostředky zpřístupnit a zpřítomnit dávné řemeslné umění. Skleněná lávka měří téměř 25 metrů. Průhledná a umístěná ve výšce tří metrů vyvolává v návštěvnících lehké mrazení – napínavé setkání s historií.

Varna a hvozd, pivovarské budovy

Obě další zrekonstruované budovy svědčí o zásadní – pivovarské historii celého areálu. Expozice v novogotické varně je věnována pivu a jeho přípravě. Objekt varny vznikl při rozšiřování úspěšného panského pivovaru, ale budova původně nesloužila k vaření piva. V roce 1869 v ní však odstranili původní architektonické prvky a vytvořili dvoupodlažní prostor s členitou stropní klenbou. Při

proběhlé revitalizaci se kladl maximální důraz na zachování architektury, obkladů, zámečnických prvků i dochovaných technologií. Varna dnes nejvíce nadchne milovníky zlatavého moku.

Nejmladší a poslední ze zatím revitalizovaných budov je hvozd, kde se dříve sušil naklíčený ječmen. Objekt působí velmi moderně a díky svému vzhledu, připomínajícímu věž, je od roku 1882 jednou z dominant nádvoří, která je plná nejrůznějších zákoutí a místnůstek. V těchto zdech byla největší pozornost věnována zachování dobových technologií a jejich renovaci do funkční podoby. Pivovarnickou atmosféru v těchto interiérech doplňuje tajuplná expozice Sny.

Projekt revitalizace oživuje tento historický komplex, zachovává jeho architektonické dědictví a zároveň ho přetváří pro kulturní a vzdělávací účely. Aby areál mohl sloužit nové funkci, bylo potřeba ho technicky i prostorově přizpůsobit. Moderní vybavení včetně systémů vytápění, ventilace a klimatizace se podařilo integrovat tak, aby nenarušovalo architekturu historického areálu.

<https://www.phoenixcom.cz/press/port-1560-architektonicky-skvost-kontrast-mezi-historii-a-soucasnosti>